

Repetitivní ironie vo vybraných Hrabalových dielach

Vypracoval: Pavol Sočuvka

Hrabalovo dílo je v kontextu české literární kritiky dílem zároveň známým i neznámým. Málokterý český autor je na jedné straně tak hojně čten a interpretován, avšak stejně tak platí, že málokterý autor zavdává podnět k tak zjednodušujícím interpretačním konstrukcím jako právě Hrabal. Souhlasím s autorem předkládané práce v tom, že „Hrabal je vo väčšine svojich diel autorom interpretačne veľmi voľným“ (str. 1), přičemž je ovšem nutno dodat – autor si je toho velmi dobře vědom – že tato interpretační nejednoznačnost se nevyklučuje s faktem, že Hrabalovy texty se velice často konstruují okolo neustále se opakujících textových motivů: kol. Sočuvka tuto interpretační volnost bere jako východisko, aby Hrabalovo dílo podrobil dílčí sice, zato velmi podnětné motivické analýze. Motiv, který si pro svůj výklad volí, je motiv vítězství, chápaný jako emblém repetitivní ironie. Výsledkem je velice soutředěná a podnětná analýza, která na Hrabalovo dílo vrhá v mnoha ohledech nové světlo. Jedná se samozřejmě jen o jeden dílčí motiv mezi jinými, avšak domnívám se, že právě analýza *jednoho* konkrétního motivu představuje ideální interpretační cvičení, během něhož si autor může ujasnit svůj přístup a připravit si půdu pro eventuelní další práci. Budu-li v následující části posudku z titulu oponenta uvádět jisté drobné výhrady, zároveň bych rád zdůraznil, že kladné aspekty práce podle mého názoru jednoznačně převažují.

- 1) Není mi zřejmé, v jakém smyslu historika o sprinteru Osendarpovi, zmiňovaná na str. 5, vychází z „oblasti intertextuality“. Autor sám o pár řádek později mluví o tom, že nový smysl celého příběhu se vyjeví tehdy, dohledáme-li si „skutečné“ reálie (str. 5). V jakém smyslu se tedy jedná o intertextualitu, je-li řeč o *skutečných* reáliích? Jak autor tomuto pojmu rozumí? Jak se má intertextualita ke znalosti „staršího faktografického kontextu“, v souvislosti s ním o ní autor mluví? Měl bych sám tendenci mluvit spíše o ironii referenční (nemluvě o tom, že sám pojem skutečné reálie se u Hrabala do značné míry komplikuje, protože míra záměrnosti, s níž Hrabal deformuje „skutečnost“, je těžko stanovitelná), ale je možné, že pojem intertextuality pouze chápeme odlišně. Totéž platí o „intertextuální ironii“ v souvislosti se záměnou Hrabalovy a Páralovy knihy na str. 44.
- 2) V pasáži o inverzích (str. 6 – 7) by snad stálo za to zmínit, že u Hrabala se zde evidentně navrácí hojně používaný starodávný topos „převráceného světa“, běžný ve středověké literatuře, u Rabelaise i jinde (jeho podrobnou analýzu může autor najít například v česky dostupné Curtiově knize *Evropská literatura a latinský středověk*): „slabost je moje síla, prohra je moje vítězství atd...“. Tato poznámka je sice striktně vzato čistě technická, nicméně topos převráceného světa je, zdá se mi, velmi dobrým vodítkem pro četbu celého analyzovaného motivu.
- 3) Nerozumím následující pasáži na str. 11: „Nebudeme mōcť uviesť každý jeden prípad jej (=analyzované figury) výskytu, avšak náš zoznam musí byť dostatočne vyčerpávajúci, aby boli naše závery, ku ktorým dospejeme, aplikovateľné a naša kvázi-téza potvrdená alebo vyvrátená. Označujeme ju za kvázi, pretože naša práca je analýzou a nie plnohodnotným návrhom teórie. Nemôže sa tedy substanciálne mýliť“. Tato ne zcela srozumitelná pasáž se mi jeví jako zvláštní směs skromnosti a paradoxního závěru, že autorova teze se nemůže substanciálně mýlit. Co tím chtěl autor říci, se snad vysvětlí u obhajoby.
- 4) *Last but not least*: vzhledem k pečlivé interpretační práci, kterou autor odvedl, mi na konci přeci jen chybí určité usouvztažnění této konkrétní analýzy a celku Hrabalova díla. Co nám vlastně tato motivická četba umožňuje říct o Hrabalově díle jako takovém? Proč je nutné ji

provádět – tedy kromě toho, že je jistě zajímavá? Závěr práce jisté náznaky nabízí, ale přece jen mi připadá příliš stručný a málo syntetický.

Celkově však předloženou práci pokládám za velmi povedenou už jen proto, že se jedná o skutečnou a neotřelou interpretaci textů, vyhýbající se interpretačním klišé a přinášející podnětné vhledy do analyzovaného textu. Zároveň je velmi dobrým potenciálním fundamentem pro další práci. Navrhuji hodnocení výborně.

Praha, 7.7. 2014 Josef Fulka